

การสร้างการตระหนักรู้และเข้าใจร่วมกัน ในสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง

ณัฐพงศ์ แยมเจริญ

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนนร่มเกล้า แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510

กรกช แสนจิตร

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนนร่มเกล้า แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510

ติดต่อผู้เขียนบทความที่ **ณัฐพงศ์ แยมเจริญ** คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ถนนร่มเกล้า แขวงมีนบุรี

เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร 10510

E-mail: nattapong.yam@kbu.ac.th

วันที่รับบทความ : 26 กันยายน 2566 วันที่แก้ไขบทความ : 28 พฤศจิกายน 2566 วันที่ตอบรับบทความ : 29 พฤศจิกายน 2566

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียระหว่างเยาวชนและผู้ปกครอง ทศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง และนำเสนอรูปแบบวิธีการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง **วิธีการวิจัย** การวิจัยแบบผสมผสาน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่างเยาวชนทั่วประเทศจำนวน 420 คน และพ่อแม่ผู้ปกครองจำนวน 420 คน ร่วมกับการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างเยาวชน 15 คน ผู้ปกครอง 15 คน และทำการสนทนากลุ่มเยาวชน 10 คน ผู้ปกครอง 10 คน นักวิชาการ วิชาชีพด้านสื่อ 10 คน **ผลการวิจัย** เยาวชนและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และพฤติกรรมที่สะท้อนการละเมิดที่แตกต่างกันและมีรูปแบบ วิธีการใช้ การสื่อสารที่สามารถใช้พื้นที่บนโซเชียลมีเดียร่วมกันได้ **นัยทางทฤษฎี/นโยบาย** ความสัมพันธ์และความเข้มแข็งในครอบครัว การลดช่องว่างระหว่างวัย การรู้เท่าทันสื่อ และการสื่อสารอย่างเข้าอกเข้าใจจะทำให้สามารถใช้พื้นที่บนโซเชียลมีเดียร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สิทธิเสรีภาพ โซเชียลมีเดีย เยาวชน ผู้ปกครอง การสร้างความเข้าใจร่วมกัน

Raising awareness and mutual understanding on the rights and freedom on social media of youths and parents

Nattapong Yamcharoen

Faculty of Communication Arts, Kasem Bundit University, Rom Klao Rd, Min Buri, Bangkok 10510

Korakot Sanjit

Faculty of Communication Arts, Kasem Bundit University, Rom Klao Rd, Min Buri, Bangkok 10510

Correspondence concerning this article should be addressed to **Nattapong Yamcharoen** Faculty of Communication Arts, Kasem Bundit University, Rom Klao Rd, Min Buri, Bangkok 10510

E-mail: Nattapong.yam@kbu.ac.th

Received date: September 26, 2023 Revised date: November 28, 2023 Accepted date: November 29, 2023

Abstract

PURPOSES: To examine knowledge and understanding of rights, freedom of use and communication on social media between youths and parents, to explore the behavior that reflects the violation of the rights to freedom of use and communication on social media of youth and their parents, and to present the pattern and method of using and communicating on social media between youths and their parents. **METHODS:** It was a mixed research approach. Data were collected from a sample of 420 youths and 420 parents and guardians across the country together with qualitative data collection by in-depth interviews with a sample of 15 youths, 15 parents and focus groups with 10 youths, 10 parents, 10 scholars and media professionals. **RESULTS:** Youths and parents had knowledge, understanding, attitudes, and behavior that reflected different violations and had different forms of communication methods that could share on common social media. **THEORETICAL/POLICY IMPLICATIONS:** Family relationships and binding reduce the age gap between youths and parents and media literacy as well as empathetic communication would enable the use of social media more effectively.

Keywords: Rights and liberties, social media, youths, parents, mutual understanding

บทนำ

เยาวชนที่มีอายุระหว่าง 13 – 18 ปี เป็นกลุ่มประชากรที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ชัดเจน ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็ก เข้าสู่วัยรุ่น อารมณ์ และพฤติกรรม เปลี่ยนแปลงไปมา เต็มไปด้วยความสับสน และต้องการค้นหาตัวเองผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ ทำให้พวกเขาเริ่มมองหาพื้นที่ ส่วนตัวเพื่อแสดงออกในด้านต่าง ๆ ซึ่งสื่อ สังคมออนไลน์เป็นสื่อที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้ เข้าไปใช้ประโยชน์ได้อย่างอิสระเสรี จึงเป็น แหล่งที่เด็กและเยาวชนเข้าไปจับจองพื้นที่ เหมือนจริงแห่งนี้ เพื่อพบปะ พูดคุย รวมกลุ่ม แสดงออก และอีกหลากหลายกิจกรรมไม่ว่า จะเป็นการเรียน ศิลปะ บันเทิง เกม แฟชั่น อาหาร ฯลฯ โซเชียลมีเดียได้กลายเป็นสังคม หนึ่งที่เยาวชนได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อมองหา เอกลักษณ์และสร้างตัวตนขึ้นมาจากความรู้จัก และเข้าใจตัวเองผ่านการสังเกต ศึกษา เลียนแบบพฤติกรรมที่ปรากฏในเรื่องราว เนื้อหาของคนในสื่อสังคมออนไลน์

ขณะที่คนรุ่นหนึ่งมองว่าโซเชียลมีเดีย เป็นหนทางเดียวที่พวกเขาจะมีเสรีภาพและ สังคมอย่างที่ต้องการ แต่คนอีกรุ่นหนึ่งอาจ มองว่าโซเชียลมีเดียอันตรายและไม่น่า ไว้วางใจ การสื่อสารที่ไม่สอดคล้องในพื้นที่ โซเชียลมีเดียระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองและ เยาวชนจึงเกิดขึ้น ความต้องการดูแล ความรัก ความห่วงใยของพ่อแม่ที่อาจไม่ถูกใจลูก รวมถึงการขาดการรู้เท่าทันสื่อจึงทำให้เกิดการ ละเมิดในพื้นที่การสื่อสารนี้โดยไม่ได้ตั้งใจ ส่งผลกระทบในแง่ของสภาพอารมณ์และจิตใจ การสร้างการตระหนักรู้และเข้าใจร่วมกันใน สิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชน และครอบครัวจะทำให้เยาวชนและครอบครัว ได้มีจุดร่วมของการสื่อสารที่นำไปสู่การสร้าง

นิเวศสื่อที่ดีให้เกิดขึ้นในครอบครัว ทั้งในมิติ ของการรู้เท่าทันสื่อและการมีส่วนร่วมที่ ก่อให้เกิดการใช้และสร้างสื่อที่ปลอดภัยและ สร้างสรรค์ในสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจใน สิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่ โซเชียลมีเดียระหว่างเยาวชนและผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาทัศนคติเรื่องสิทธิ เสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียล มีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่สะท้อนถึง การละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสาร บนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและ ผู้ปกครอง
4. เพื่อนำเสนอรูปแบบและวิธีการใช้ และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของ เยาวชนและผู้ปกครอง

สมมติฐานการวิจัย

1. เยาวชนที่มีลักษณะทางประชากร แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติ เรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบน พื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีลักษณะทาง ประชากรต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการ สื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและค ผู้ปกครองแตกต่างกัน
3. ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และ พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพ การใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย ของเยาวชนและผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. พัฒนาองค์ความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในเด็ก เยาวชนและผู้ปกครอง
2. เป็นแนวทางให้เด็ก เยาวชนและพ่อแม่ผู้ปกครองสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์บนพื้นฐานของสิทธิเสรีภาพและจริยธรรม
3. เด็ก เยาวชน และพ่อแม่ผู้ปกครองมีความรู้เท่าทันการใช้สื่อสังคมออนไลน์

แนวความคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กเยาวชนและผู้ปกครอง

ประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ที่วางหลักการในการคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัวของเด็กกว่าด้วยข้อมูลส่วนตัวของเด็กไว้โดยเฉพาะเจาะจงในมาตรา 27 ที่บัญญัติไว้คือ ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะด้วยตัวบทกฎหมายที่ยังใช้คำที่มีความคลุมเครือ หรือกรอบการเลี้ยงดูในครอบครัวไทยที่ยังยกอำนาจให้กับผู้ใหญ่ในบ้าน เด็กหรือผู้น้อยที่ต้องพึ่งอำนาจด้านต่าง ๆ ทำให้กฎหมายเรื่องสิทธิเด็กในประเทศไทยไม่ถูกใช้เต็มที่ในครอบครัวไทย

2. แนวคิดไซเบอร์ลิมิตีกับบทบาทหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองในศตวรรษที่ 21 และช่องว่างทางดิจิทัล

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วอันมีปัจจัยมาจากเทคโนโลยีทางด้านคอมพิวเตอร์ที่เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสารสนเทศที่เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย (network) ส่งผลให้เด็กและเยาวชนต้องมีทักษะที่จำเป็น 4 ด้านคือ สมรรถนะในการสื่อสาร (communication) ความร่วมมือ (collaboration) การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical Thinking) และการสร้างสรรค์/นวัตกรรม (creativity and innovation) สำหรับประเทศไทย เมื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการพัฒนาเด็กและครอบครัว ส่วนหนึ่งมาจากความเชื่อและค่านิยมของผู้ปกครอง มีความเชื่อว่าคนที่มีความรู้มากคือคนเก่งและจะมีอนาคตที่ดี มีหน้าที่การงานที่ดี ดังนั้นผู้ปกครองจึงมุ่งเน้นให้เด็กเร่งเรียน และให้ความสำคัญกับการสอบและการแข่งขันสูงมาก นำไปสู่การจำกัดสิทธิเสรีภาพเด็กในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้สื่อสังคมออนไลน์ของเด็กและเยาวชนบนพื้นฐานการ “ห้าม” และสอดส่องการใช้โซเชียลมีเดียของเด็กและเยาวชน หรือทางตรงกันข้ามพ่อแม่ผู้ปกครองบางกลุ่มก็ปล่อยปละละเลยแบบสุดโต่ง โดยให้อุปกรณ์เทคโนโลยีสมาร์ทโฟน ไอแพด คอมพิวเตอร์ ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงของลูกหลานแทน ปล่อยให้เด็กอยู่กับโซเชียลมีเดียเพื่อให้ตนเองมีเวลาว่างไปทำงาน หรือทำอย่างอื่น บทบาทของพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูบุตรหลานในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในตัวบุตรหลาน รวมถึงบริบทและสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

3. ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด และพฤติกรรม

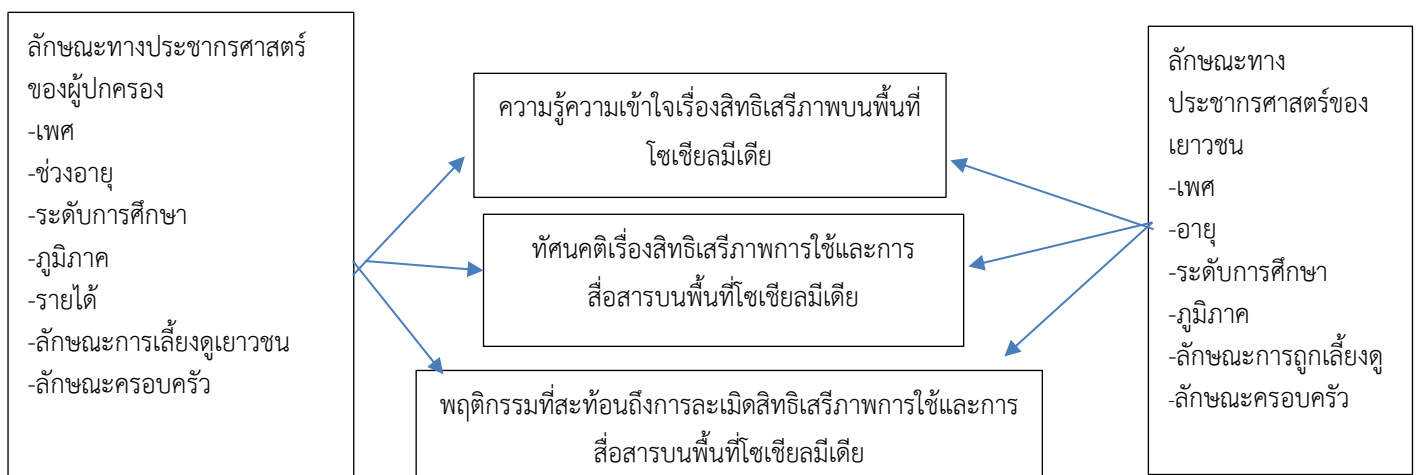
ทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทศนคติ (Attitude) และการปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารอันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมจากการรับสารนั้น ๆ การเปลี่ยนแปลงทั้งสามตัวแปรนี้จะเกิดขึ้นในลักษณะต่อเนื่อง กล่าวคือ เมื่อผู้รับสารได้รับสาร จะทำให้เกิดความรู้ เมื่อเกิดความรู้ขึ้นก็จะไปมีผลทำให้เกิดทัศนคติ และ

ขั้นสุดท้าย คือ การก่อให้เกิดการกระทำ ซึ่งมีลักษณะสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ เป็นที่ยอมรับกันว่าการสื่อสารเป็น เครื่องมืออันสำคัญในการเพิ่มพูนความรู้ สร้างทัศนคติที่ดีและเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่เหมาะสม โดยผ่านสื่อชนิดต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมาย นำเสนอเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัยดังภาพที่ 1

ตัวแปรอิสระ(กลุ่มผู้ปกครอง)

ตัวแปรตาม

ตัวแปรอิสระ (กลุ่มเยาวชน)

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัยกลุ่มผู้ปกครองและกลุ่มเยาวชน

วิธีการวิจัย

การดำเนินการวิจัยใช้รูปแบบผสมผสาน (mixed method) โดยใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อสำรวจข้อมูลจากทั่วประเทศ และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อหาคำตอบในเชิงลึกประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรแบ่งเป็น 3 ส่วนประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เยาวชนไทยอายุตั้งแต่ 13 - 18 ปี โดยจำแนกตามช่วงอายุรายปี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 420 คน และมีการกำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ส่วนที่ 2 ผู้ปกครอง คณะผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่เท่ากับกลุ่มเยาวชน และมีการกำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 420 คน เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 2 ชุดสำหรับเยาวชนและผู้ปกครอง

การตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่สร้างขึ้นเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน นำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากนั้นจึงส่งไปพิจารณาจริยธรรมการวิจัยก่อนจะลงมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขแล้วไปลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่มีลักษณะทางประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบในส่วนของตัวแปรมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการคำนวณค่าความเชื่อถือได้มีดังนี้ ค่าความเชื่อถือได้แบบสอบถามชุดเยาวชน ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่า .816 และด้านทัศนคติมีค่า .861 ด้านพฤติกรรมมีค่า .892 แบบสอบถามชุดผู้ปกครอง ด้านความรู้ความเข้าใจมีค่า .873 ด้านทัศนคติมีค่า .885 และด้านพฤติกรรมมีค่า .842

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เยาวชน ที่ได้ตอบแบบสอบถามแบบเจาะจงโดยพิจารณาจากผลการศึกษาความสัมพันธ์ด้านปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีนัยยะสำคัญคัดเลือกมาเพื่อสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth

Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) อย่างละ 15 คน

ส่วนที่ 2 ผู้ปกครอง จะมีการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์การเจาะจงคัดเลือกเพื่อสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (In-depth Interview) และสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) อย่างละ 15 คน

ส่วนที่ 3 นักวิชาการด้านสิทธิ นักวิชาชีพสื่อ และผู้ที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) และร่วมสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจงบุคคลกลุ่มนี้จากการพิจารณาร่วมกับที่ปรึกษาโครงการและนำเสนอต่อกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เพื่อพิจารณาตามความเหมาะสมเพื่อให้ได้จำนวน 10 คน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) นักวิชาการด้านสิทธิและสื่อจำนวน 4 คน 2) นักวิชาชีพด้านสื่อจำนวน 4 คน และ 3) ผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured interview)
2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion Note)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ทำการติดต่อไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เพื่อขอสัมภาษณ์และนำข้อมูลเชิงคุณภาพมาวิเคราะห์ร่วมกับกลุ่มเยาวชนและผู้ปกครองพร้อมทั้งตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

ผู้วิจัย ปรุ ธานงาน ไป ยัง
กลุ่มเป้าหมายเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้ให้

ข้อมูลสำคัญที่ต้องการศึกษาร่วมสนทนากลุ่ม
ในประเด็นต่าง ๆ

ผลการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย ระหว่างเยาวชนและผู้ปกครอง

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อความถูกต้องของการตอบคำถามเกี่ยวกับ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียประเด็นต่าง ๆ ระหว่างผู้ปกครองกับ
เยาวชน

ประเด็น	ค่าเฉลี่ยร้อยละของ ผู้ปกครองที่ตอบคำถามถูก	ค่าเฉลี่ยร้อยละของเยาวชน ที่ตอบคำถามถูก
ความรู้ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพบน พื้นที่โซเชียลมีเดีย	63.37	74.13

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นค่าเฉลี่ย
ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างต่อความถูกต้องของ
การตอบคำถาม 12 ข้อ เกี่ยวกับความรู้ความ
เข้าใจในสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย
ประเด็นต่าง ๆ ระหว่างผู้ปกครองกับเยาวชน
ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าเยาวชนมีความรู้
ความเข้าใจสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสาร
บนพื้นที่โซเชียลมีเดียมากกว่าผู้ปกครอง

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการ
สัมภาษณ์เชิงลึกเยาวชนจำนวน 15 คน และ
ผู้ปกครองจำนวน 15 คน โดยเลือกแบบ
เจาะจงจากเยาวชนและผู้ปกครองที่ได้ตอบ
แบบสอบถามโดยพิจารณาจากผลการศึกษา
ความสัมพันธ์ด้านปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มี
นัยยะสำคัญ และการสนทนากลุ่มเยาวชน
จำนวน 10 คน ผู้ปกครองจำนวน 10 คน โดย
ใช้เกณฑ์พิจารณาเดียวกับการสัมภาษณ์ และ

นักวิชาการวิชาชีพด้านสื่อจำนวน 10 คน โดย
พิจารณาร่วมกับที่ปรึกษาโครงการและ
นำเสนอต่อกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและ
สร้างสรรค์เพื่อพิจารณาคัดเลือกตามความ
เหมาะสม พบว่า 1) เยาวชนรุ่นใหม่เปิดรับสื่อ
และข่าวสารรอบด้านที่ส่งผลซึ่งผลต่อการรับรู้
และความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพในประเด็น
ต่าง ๆ ตามวิถีของคนรุ่นใหม่จึงทำให้เรื่องการใช้
และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียเป็นอีก
ประเด็นหนึ่งที่เยาวชนมีความรู้และความ
เข้าใจเป็นอย่างดี และ 2) ผู้ปกครองมีความรู้
ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพการใช้และการ
สื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียเช่นกัน แต่มักจะ
มีความคิดในเรื่องของการปกป้องคุ้มครองดูแล
ด้วยจึงทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจว่ามี
สิทธิ์ของความเป็นผู้ปกครองที่สามารถกระทำ
ได้

2. ทศนคติต่อสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติที่มีต่อสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง

ทัศนคติ	ค่าเฉลี่ยของผู้ปกครอง	ค่าเฉลี่ยของเยาวชน
ทัศนคติที่มีต่อสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	3.18	2.89

จากตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทัศนคติที่มีต่อสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครองใน 14 ประเด็น

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าผู้ปกครองมีทัศนคติส่วนใหญ่เห็นด้วยกับประเด็นต่าง ๆ มากกว่าเยาวชน

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มพบว่า 1) ทัศนคติต่อสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนส่วนใหญ่จะพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้ปกครองที่กระทำบนพื้นที่โซเชียลมีเดียและผลกระทบที่เยาวชนได้รับหากพฤติกรรมใดที่ส่งผลต่อความไม่พอใจกับเยาวชนก็จะมีทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องนั้น ๆ 2) บางพฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออกบนพื้นที่โซเชียลมีเดียแต่เยาวชนสามารถควบคุมปิดกั้น

ได้ก็จะส่งผลต่อระดับทัศนคติที่ไม่ไปทางลบมากเกินไปทั้งที่บางประเด็นอาจจะดูเป็นการรุกร้าพื้นที่บนโซเชียลมีเดีย แต่เนื่องจากเยาวชนสามารถปกป้องพื้นที่ของตนเองได้ 3) ฐานความคิดของผู้ปกครองคือเรื่องการมีสิทธิในการปกป้องคุ้มครองดูแลจึงส่งผลต่อทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย และ 4) ฐานความคิดของเยาวชนคือการรักษาสหสิทธิเสรีภาพส่วนตัว จึงส่งผลต่อทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย

3. พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของมุมมองเยาวชนและผู้ปกครอง

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการละเมิดสิทธิเสรีภาพโดยผู้ปกครองบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของกลุ่มตัวอย่าง

ความคิดเห็น	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ปกครอง	ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของเยาวชน
พฤติกรรมการละเมิดสิทธิเสรีภาพโดยผู้ปกครอง	2.48	2.91

จากตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อพฤติกรรมการละเมิดสิทธิเสรีภาพโดยผู้ปกครองบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของผู้ปกครองและเยาวชนจำนวน 9 ประเด็น ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า เยาวชนมีความคิดเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพมากกว่าผู้ปกครอง

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเยาวชนจำนวน 15 คน และผู้ปกครองจำนวน 15 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากเยาวชนและผู้ปกครองที่ได้ตอบแบบสอบถามโดยพิจารณาจากผลการศึกษาความสัมพันธ์ด้านปัจจัยประชากรศาสตร์ที่มีนัยยะสำคัญ และการสนทนากลุ่มเยาวชนจำนวน 10 คน ผู้ปกครองจำนวน 10 คน โดยใช้เกณฑ์พิจารณาเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ และนักวิชาการวิชาชีพด้านสื่อจำนวน 10 คน โดยพิจารณาร่วมกับที่ปรึกษาโครงการและนำเสนอต่อกองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์เพื่อพิจารณาคัดเลือกตามความเหมาะสม พบว่า

1) เยาวชนมีความเห็นว่าพฤติกรรมตามประเด็นต่าง ๆ นั้นผู้ปกครองละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของตนอยู่ในระดับที่สูงกว่าในมุมมองของผู้ปกครองเพียงเล็กน้อย

2) เยาวชนมีความเข้าใจต่อผู้ปกครองในเรื่องการปกป้องคุ้มครองดูแลด้วยความรักและห่วงใยเป็นอย่างดีจึงทำให้ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดไม่เป็นในเชิงลบมากเกินไป

3) มุมมองต่อพฤติกรรมที่สะท้อนการละเมิดของผู้ปกครองและเยาวชนมีความแตกต่างกันแม้จะมีเจตน์จำนงในการสื่อสารดีก็ตาม

4) กลไกปกป้องพื้นที่ส่วนตัวบนโซเชียลมีเดียของเยาวชนมีผลต่อมุมมองด้านพฤติกรรมที่สะท้อนการละเมิดของเยาวชน เพราะหากสามารถควบคุมได้จะมีระดับความคิดเห็นการถูกละเมิดในระดับที่ไม่สูงมากแม้พฤติกรรมนั้นจะดูรุกร้าพื้นที่ส่วนตัวก็ตาม

5) ทั้งสองฝ่ายยังมีพื้นฐานความรักและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและเยาวชนจึงน่าจะเป็นสัญญาณที่ดีที่ทั้งสองฝ่ายจะสามารถสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียร่วมกันได้อย่างสมดุล

4. รูปแบบและวิธีการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า

ด้านรูปแบบและวิธีการใช้ ได้แก่ 1) รูปแบบการใช้ร่วมกันอย่างปกติ 2) รูปแบบการใช้ร่วมกันโดยเยาวชนทำการคัดกรองด้วยระบบออนไลน์ 3) รูปแบบการใช้ร่วมกันภายใต้การได้รับอนุญาต 4) รูปแบบการใช้ร่วมกันภายใต้การสัญญาข้อตกลง 5) รูปแบบการใช้ร่วมกันในฐานะแพลตฟอร์มเดิมแบบคู่ขนาน 6) รูปแบบการนำไปใช้ร่วมกันในฐานะแพลตฟอร์มรอง และ 7) ไม่ใช่พื้นที่โซเชียลมีเดียร่วมกัน

การสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง องค์ประกอบของผู้ปกครองและเยาวชนที่ต้องมีเป็นพื้นฐานเหมือนกัน ได้แก่ ความตั้งใจในการสื่อสาร (Intention) การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) การเข้าใจในช่องว่างระหว่างวัย (Generation Gap) และการยอมรับในกรอบประสบการณ์ (Frame of Experience) ที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ในฝั่งของผู้ปกครองจะต้องรู้จักบริหารจัดการความห่วงใยใส่ใจ (Care) โดยที่เยาวชนจะให้ความสำคัญกับความเชื่อใจ (Trust) ด้วยการเปิด

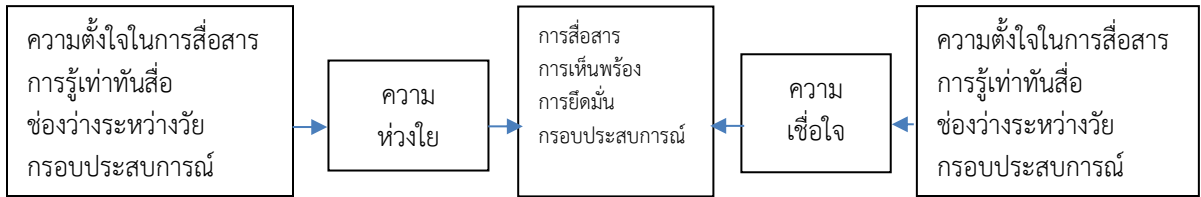
พื้นที่ร่วมกันจะต้องอยู่บนแนวทาง 3 C ได้แก่ 1) การสื่อสาร (Communication) 2) การเห็นพ้องด้วย (Consent) และ 3) การยึดมั่น

(Commitment) จากผลวิจัยสามารถสรุปรูปแบบการสื่อสารได้ดังนี้

ผู้ปกครอง

เยาวชน

บริบทของครอบครัว

ภาพที่ 2 รูปแบบการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของครอบครัวไทย

ผลทดสอบสมมติฐาน

กลุ่มเยาวชน

สมมติฐานที่ 1 เยาวชนที่มีลักษณะทางประชากรด้าน เพศ ภูมิภาค ลักษณะการเลี้ยงดู ลักษณะครอบครัว แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และ

การสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวไม่แตกต่างกัน

ลักษณะทางประชากรด้าน อายุ มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวแตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพ การใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนที่มีอายุแตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	อายุ(ปี)						ค่า F	sig	คู่ที่ แตกต่าง
	13 (1)	14 (2)	15 (3)	16 (4)	17 (5)	18 (6)			
ความรู้ความเข้าใจเรื่อง สิทธิเสรีภาพการใช้และ การสื่อสารบนพื้นที่ โซเชียลมีเดีย	8.44	8.69	9.25	9.40	8.65	8.86	2.11	.063	-
ทัศนคติเรื่องสิทธิ เสรีภาพการใช้และการ สื่อสารบนพื้นที่โซเชียล มีเดีย	2.65	2.84	2.90	2.92	3.03	3.01	4.18	.001	(1)<(5) (1)<(6)

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบว่ากลุ่มตัวอย่างอายุ 13 ปี มีทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชน แตกต่างจากกลุ่ม

ตัวอย่างอายุ 17 ปี และ 18 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 การมีสหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพ การใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า

ตารางที่ 5 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว

ตัวแปร	ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	ค่า sig
ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	.157	.001
พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	-.127	.009

จากตารางที่ 5 พบว่าความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .157 ความรู้

ความเข้าใจและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ -.127

ตารางที่ 6 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว

ตัวแปร	พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	ค่า sig
ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	.133	.006

จากตารางที่ 6 พบว่าทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .006 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .133

กลุ่มผู้ปกครอง

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองที่มีลักษณะทางประชากรด้านเพศ ช่วงอายุ ภูมิภาค

ลักษณะครอบครัวแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวไม่แตกต่างกัน

ลักษณะทางประชากรด้านการศึกษารายได้ และลักษณะการเลี้ยงดู มีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวแตกต่างกัน ผลการทดสอบคือยอมรับสมมติฐาน (ตารางที่ 7, 8, และ 9)

ตารางที่ 7 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	ระดับการศึกษา						ค่า F	sig	คู่ที่แตกต่าง
	ประถมศึกษา ม.ต้น	ม.ปลาย/ปวช.	อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ป.ตรี				
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)			
ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	4.89	7.12	7.37	7.60	7.70	9.08	9.445	.000	(1)<(2),(3),(4),(5),(6)
ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	3.07	3.22	3.03	3.23	3.15	3.25	1.358	.239	(6)>(1),(2),(3),(4),(5), -

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ

เรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา มีระดับความรู้ความเข้าใจที่น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มี

ระดับความรู้ความเข้าใจที่มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ส่วนทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของผู้ปกครองที่มีรายได้แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	รายได้						ค่า F	sig	คู่ที่แตกต่าง
	0-9,999	10,000-20,000	20,001-30,000	30,001-40,000	40,001-50,000	50,000 ขึ้นไป			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)			
ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	5.92	7.08	7.78	7.57	8.20	9.25	10.279	.000	(1)<(2),(3),(4),(5),(6) (5),(6)> (1),(2)
ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	3.11	2.99	3.12	3.22	3.18	3.27	1.682	.138	-

จากตารางที่ 8 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 0-9,999 บาท มีระดับความรู้ความเข้าใจที่น้อยกว่ากลุ่มอื่น ๆ และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี

รายได้ ตั้งแต่ 40,0001 บาทขึ้นไปมีระดับความรู้ความเข้าใจที่มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 20,001 บาท ส่วนทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียพบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 9 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการ
ใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของผู้ปกครองตามลักษณะการเลี้ยงดูเยาวชนที่
แตกต่างกัน

ค่าเฉลี่ย	ลักษณะการเลี้ยงดู			ค่า F	sig	คู่ที่ แตกต่าง
	เอาใจใส่ (1)	ควบคุม (2)	ตามใจ (3)			
ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการ ใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	7.60	7.23	7.83	3.321	.037	(3)>(2)
ทักษะคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการ สื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	3.12	3.13	3.20	1.015	.363	-

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มี
ลักษณะการเลี้ยงดูเยาวชนที่ต่างกันมีความรู้
ความเข้าใจ เรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการ
สื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่ากลุ่ม
ตัวอย่างที่เลี้ยงดูเยาวชนแบบตามใจจะมีความรู้
ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงดูเยาวชน
แบบควบคุม ส่วนทักษะคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการ

ใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียพบว่าไม่
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
สมมติฐานที่ 2 การมีสหสัมพันธ์
ระหว่าง ความรู้ความเข้าใจ ทักษะคติ และ
พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพ
การใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของ
เยาวชนและครอบครัว ผลการศึกษาพบว่า
(ตารางที่ 10 , 11 และ 12)

ตารางที่ 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและทักษะคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการ
ใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว

ตัวแปร	ทักษะคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และ การสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	ค่า sig
ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และ การสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	.175	.000

จากตารางที่ 10 พบว่าความรู้ความ
เข้าใจและทักษะคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และ
การสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชน

และครอบครัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่า
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .175

ตารางที่ 11 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว

ตัวแปร	พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	ค่า sig
ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	.083	.089

จากตารางที่ 11 พบว่าความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียล

มีเดีย ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .089

ตารางที่ 12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว

ตัวแปร	พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	ค่า sig
ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย	.243	.000

จากตารางที่ 13 พบว่าทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .243

เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียมากกว่าผู้ปกครองเนื่องด้วยเยาวชนรุ่นใหม่เปิดรับสื่อ ข่าวสารรอบด้าน สอดคล้องกับรายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยปี 2565 ของศูนย์วิเคราะห์ข้อมูลสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมที่ระบุว่า เจเนอเรชันวาย (Generation Y) เป็นเจเนอเรชันที่เกิดมาพร้อมกับสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยี และมีวัตถุประสงค์ในการใช้อินเทอร์เน็ตทางด้านการศึกษาร้อยละ 54.15 จึงทำให้ส่งผลซึ่งผลต่อการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ

สรุปและอภิปรายผล

1. ความรู้ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง

รวมถึงเข้าใจในสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียทำให้เยาวชนมีความรู้และความเข้าใจเป็นอย่างดี

ในขณะที่ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียเช่นกัน แต่มักจะมีความคิดในเรื่องของการปกป้องคุ้มครองดูแลและอำนาจภายในครอบครัว จึงทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจว่ามีสิทธิ์ของความเป็นผู้ปกครองที่สามารถกระทำได้

2. ทักษะคติสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง นำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันได้อย่างไร

ทัศนคติต่อสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนส่วนใหญ่จะพิจารณาจากพฤติกรรมของผู้ปกครองที่กระทำบนพื้นที่โซเชียลมีเดียและผลกระทบที่เยาวชนได้รับ หากพฤติกรรมใดที่ส่งผลต่อความไม่พอใจกับเยาวชนก็จะมีทัศนคติเชิงลบต่อเรื่องนั้น ๆ และจะส่งต่อการแสดงออกด้านพฤติกรรมที่นำไปสู่ความขัดแย้ง หากเยาวชนสามารถควบคุมปิดกั้นพฤติกรรมของผู้ปกครองได้ก็จะส่งผลต่อระดับทัศนคติที่ไม่ไปทางลบมากเกินไป

ฐานความคิดของผู้ปกครองคือเรื่องการมีสิทธิ์โดยสัญชาตญาณในการปกป้องคุ้มครองดูแลจึงส่งผลต่อทัศนคติเรื่องสิทธิ เสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียซึ่งสอดคล้องกับแนวทางจากพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 ส่วนฐานความคิดของเยาวชนคือการรักษาสิทธิเสรีภาพส่วนตัว จึงส่งผลต่อทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพบนพื้นที่โซเชียลมีเดียสอดคล้องกับ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ทั้งหมด 54 ข้อ

โดยมีใจความสำคัญเรื่องสิทธิเด็ก 4 ประเภท โดยสิทธิเด็กข้อหนึ่งได้ระบุถึงสิทธิที่จะมีส่วนร่วม (Right of Participation) คือสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี การได้รับข้อมูลข่าวสาร การแสดงออกทั้งในด้านความคิดและการกระทำ รวมถึงการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่ออนาคตของตนเอง นอกจากนี้การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับเด็กผ่านโซเชียลมีเดียอาจมีความผิดตาม พ.ร.บ.คุ้มครองส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และ พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ด้วย (อาษา เพ็ชร และคณะ, 2564)

3. พฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของมุมมองเยาวชนและผู้ปกครอง

เยาวชนมีความเห็นว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้ปกครองละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของตนอยู่ในระดับที่สูงกว่าในมุมมองของผู้ปกครองเพียงเล็กน้อย เพราะเยาวชนมีความเข้าใจต่อผู้ปกครองในเรื่องการปกป้องคุ้มครองดูแลด้วยความรักและห่วงใยเป็นอย่างดีจึงทำให้ความคิดเห็นต่อพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดไม่เป็นในเชิงลบมากเกินไป

มุมมองต่อพฤติกรรมที่สะท้อนการละเมิดของผู้ปกครองและเยาวชนมีความแตกต่างกันแม้จะมีเจตน์จำนงในการสื่อสารดีก็ตาม ผู้ปกครองเห็นว่ามีสิทธิ์ทำได้ แต่เยาวชนเห็นว่าควรกระทำอย่างเหมาะสมไม่ได้ปิดกั้นการใช้พื้นที่ร่วมกันเสียทีเดียว เพราะเยาวชนมีกลไกปกป้องพื้นที่ส่วนตัวบนโซเชียลมีเดียซึ่งส่งผลต่อมุมมองด้านพฤติกรรมที่สะท้อนการละเมิดของ

เยาวชน เพราะหากสามารถควบคุมได้จะมีระดับความคิดเห็นการถูกละเมิดในระดับที่ไม่สูงมาก แม้พฤติกรรมนั้นจะดูรุกร้าพื้นที่ส่วนตัวก็ตาม

อย่างไรก็ดี ทั้งสองฝ่ายยังมีพื้นฐานความรักและความเข้าใจระหว่างผู้ปกครองและเยาวชนจึงน่าจะเป็นสัญญาณที่ดีที่ทั้งสองฝ่ายจะสามารถสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียร่วมกันได้อย่างสมดุล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประจะเนย์ (2556) พบว่า ครอบครัวควรให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์หรือพฤติกรรมสื่อสารภายในครอบครัว ตระหนักว่าการสื่อสารภายในครอบครัวและการสร้างความผูกพันในครอบครัวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสมาชิกภายในครอบครัวซึ่งช่วยพัฒนาความคิด ค่านิยม และมีการประพฤติปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมอันดีงามภายใต้กฎระเบียบที่สังคมวางไว้

4. รูปแบบและวิธีการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะต้องรู้จักบริหารจัดการความห่วงใยใส่ใจ (Care) ในขณะที่เยาวชนจะให้ความสำคัญกับความเชื่อใจ (Trust) จึงอยากให้ผู้ปกครองเชื่อมั่นในการใช้ชีวิตบนพื้นที่ออนไลน์ หากมีท่าทีที่ยอมรับได้ เยาวชนก็พร้อมจะเปิดพื้นที่ร่วมกัน ด้วยแนวทางการสื่อสารแบบ 3 C ซึ่งสอดคล้องกับ อาซาเพ็ชร และคณะ (2564) ที่กล่าวว่า หากลูกรู้สึกไม่สบายใจที่พ่อแม่แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง อาจลองหาวิธีการสื่อสารเพื่ออธิบายความคิด ความรู้สึกหรือปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมต่าง ๆ บอกความต้องการว่าอยากให้พ่อแม่ทำอะไร เช่น ขออนุญาตตนเอง ซ่อน หรือลบเนื้อหา เลือกคนที่

จะแบ่งปันข้อมูล และผู้ปกครองต้องหารื้อยอมรับ กฎความเป็นส่วนตัวทางโลกออนไลน์เหมือนในโลกออฟไลน์ พ่อแม่ควรส่งเสริมวัฒนธรรมการเคารพซึ่งกันและกัน มีมารยาทและขอความยินยอมจากลูกก่อน

การทดสอบสมมติฐาน

กลุ่มเยาวชน

สมมติฐานที่ 1 เยาวชนที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างอายุ 13 ปี มีทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชน แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 17 ปี และ 18 ปี เมื่อพิจารณาถึงความแตกต่างของช่วงวัยของกลุ่มตัวอย่างโดยแก้วพุลศรี (2563) แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตเวชศาสตร์ สาขาจิตเวชเด็กและวัยรุ่นจะแบ่งพัฒนาการของวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ช่วงได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นอายุ 10 – 13 ปี วัยรุ่นตอนกลางอายุ 14 – 16 ปี และวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17 – 19 ปี และมีกลุ่มตัวอย่างอายุ 13 ปี ซึ่งเป็นอายุน้อยที่สุดในการศึกษาวิจัยอยู่ในช่วงวัยที่แตกต่างจากช่วงอายุอื่นซึ่งส่งผลให้ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียมีความแตกต่างเพราะด้วยธรรมชาติวัยรุ่นตอนต้นยังยึดติดกับทัศนคติของครอบครัวเป็นหลักอาจจะยังไม่มีความคิดหรือทัศนคติของตนเองเท่าที่ควร

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการ

ละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวมีความสัมพันธ์กัน

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชน และครอบครัวมีความสัมพันธ์กันความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย มีความสัมพันธ์กัน และทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย มีความสัมพันธ์กัน สอดคล้องกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมซึ่งทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทัศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารอันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมจากการรับสารนั้น ๆ

กลุ่มผู้ปกครอง

สมมติฐานที่ 1 ผู้ปกครองที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับสูงและรายได้สูงจะมีระดับความรู้ความเข้าใจที่มากกว่ากลุ่มที่มีการศึกษาและรายได้ต่ำสอดคล้องกับงานวิจัยของต่างประเทศทั้งในสหรัฐอเมริกาและออสเตรเลียที่ระบุว่ารายได้ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองกล่าวคือเยาวชนที่มาจาก

ครอบครัวที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูง ผู้ปกครองมีรายได้หรือสถานภาพทางสังคมสูงจะส่งผลให้เยาวชนมีความเป็นพลเมืองเนื่องจากผู้ปกครองมีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจสูงจะประพฤติตนเป็นแบบอย่างทีแล้วจะถ่ายทอดความรู้หรือพูดคุยในเรื่องดังกล่าวกับบุตร (วิภาติภูมิประเทศ, 2556)

นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงดูเยาวชนแบบตามใจจะมีความรู้ความเข้าใจสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่ เลี้ยงดูเยาวชนแบบควบคุม เมื่ออภิปรายตามแนวคิดของ Diana Baumrind นักจิตวิทยาชาวอเมริกันจะพบว่าผู้ปกครองที่เลี้ยงดูแบบตามใจจะมีแนวโน้มไม่ยึดติดตนเองเป็นศูนย์กลาง และมักมอบอิสระเสรีให้ลูกสะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความเข้าใจและยอมรับเรื่องสิทธิ เสรีภาพ การละเมิดในการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย ในขณะที่ผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเยาวชนแบบควบคุมมักจะมีกฎระเบียบอยู่ในกรอบแนวคิดต่าง ๆ และยึดตนเองเป็นศูนย์กลางก็สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิ เสรีภาพและการละเมิดที่อยู่ในระดับน้อยกว่าเช่นกัน

สมมติฐานที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวมีความสัมพันธ์กัน

ความรู้ความเข้าใจและทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัว ทัศนคติเรื่องสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบน

พื้นที่โซเชียลมีเดีย มีความสัมพันธ์กัน ส่วนความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมที่สะท้อนถึงการละเมิดสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดีย ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมซึ่งทฤษฎีนี้ให้ความสำคัญกับตัวแปร 3 ตัว คือ ความรู้ (Knowledge) ทศนคติ (Attitude) และการยอมรับปฏิบัติ (Practice) ของผู้รับสารเนื่องจากผู้ปกครองจะมีชุดความคิดที่ฝังแน่นในเรื่องสิทธิและอำนาจภายในครอบครัวซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียลมีเดียของเยาวชนและครอบครัวมากกว่าความรู้ ความเข้าใจใด ๆ ความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพเหล่านั้นจึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมน้อยมาก ดังนั้นหากจะสร้างการเปลี่ยนแปลงจำเป็นต้องสร้างการเรียนรู้ร่วมกันจากภายในให้เกิดความเข้าใจ ปรับมุมมองวิธีคิดซึ่งอาจจะเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาพอสมควร เพราะสิทธิและอำนาจภายในครอบครัวผูกติดอยู่กับสังคมไทยมาเป็นเวลานาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สื่อและรัฐ รวมทั้งภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ควรมีส่วนร่วมในการสื่อสารสิทธิเสรีภาพการใช้และการสื่อสารบนพื้นที่โซเชียล

มีเดียของเยาวชนและครอบครัว เพื่อร่วมสร้างการตระหนักรู้ทุกด้าน ไม่ใช่แค่การรับรู้ในแง่ตัวบทกฎหมายเท่านั้น ต้องสามารถสะท้อนประเด็นดังกล่าว เสนอกรณีศึกษา มีการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เป็นสื่อกลางในการสื่อสารประเด็นที่เปราะบางที่ผู้ปกครองและเยาวชนไม่อาจสื่อสารกันได้ เพื่อให้เยาวชนและผู้ปกครองได้เข้าใจปรับเปลี่ยนมุมมองทัศนคติและนำไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรจะมีการวิจัยในประเด็นนี้อย่างต่อเนื่องเพราะภูมิทัศน์สื่อมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเทคโนโลยีขับเคลื่อนดิจิทัลให้เกิดปรากฏการณ์ใหม่ ๆ มากขึ้น ดังนั้นการติดตามวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและนำมาปรับใช้ได้อย่างทันท่วงที

2. ควรมีการวิจัยเชิงลึกในประชากรที่แตกต่างซึ่งจากผลการวิจัยในส่วนของเยาวชนเห็นว่าช่วงวัยของวัยรุ่นแบ่งออกเป็น 3 ช่วง ซึ่งมีความแตกต่างกันเรื่องทัศนคติ รวมถึงส่วนของผู้ปกครองที่เรื่องของการรายได้และการศึกษาเป็นกลุ่มตัวแปรที่สามารถศึกษาและลงรายละเอียดได้เช่นกัน

References

- Achapet, N., Pharksuwan, M., & Damrongkiattisak, P. (2564). Sharing children's information on social media children's rights that parents overlook. *Journal of Business Administration and Liberal Arts Rajamangala University of Technology Lanna*, 9(2), 131-146.
- Kaewpoolsri, C. (2563). *Friends: Interest in sex behavior of teenagers that parents should pay attention to*.
<https://www.phyathai.com>.
- Prachanay, C. (2556). Relationships between communication styles within the family lifestyle family bonding patterns and online social network usage behavior and gaming addiction among teenagers in Bangkok. *Journal of Behavioral Science*, 21(1), 175- 192.
- Viphatphumiprathes, T. (2556). *Democratic citizenship of students Dhurakij Pundit University* [Unpublished research report]. Dhurakij Pundit University.